

УДК 65.012.8: 338.246

ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ-УЧАСНИКІВ ХОЛДИНГІВ НА ОСНОВІ АНАЛІЗУ ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТІВ

*Ищенко М. І., к. е. н., член правління, директор Гірничодобувного дивізіону ТОВ
«Метінвест Холдинг»*

*Нусінов В. Я., д. е. н., професор, ДВНЗ «Криворізький національний
університет»*

Методологія дослідження. Результати одержані за рахунок застосування діалектичного методу, методів системного аналізу та синтезу – при вивченні й узагальненні існуючих концепцій оцінки економічних результатів підприємств-учасників холдингу, а також сучасних теоретичних підходів до бюджетування та практики управління витратами гірничо-збагачувальних комбінатів, методів факторного аналізу – при дослідженні чинників валового прибутку гірничо-збагачувальних комбінатів.

Результати. В статті проведено критичний аналіз сучасних підходів до оцінки економічних результатів діяльності підприємств. Виконано факторний аналіз валового прибутку на прикладі одного із гірничо-збагачувальних комбінатів України, що входять до складу холдингу. Виявлено, що показник прибутку не характеризує результативність діяльності підприємства, оскільки формується під впливом як зовнішніх, так і внутрішніх чинників. Обґрунтовано, що в якості показника результатів діяльності необхідно обирати показник, на який підприємство впливає безпосередньо. Встановлено, що гірничо-збагачувальні комбінати України, що входять до складу холдингу, не впливають на обсяги та ціни реалізації продукції, а виконують в межах холдингу функції центру витрат. Відповідно, зоною відповідальності ГЗК є лише собівартість продукції. Досліджено існуючу практику складання та контролю виконання бюджетів гірничо-збагачувальними комбінатами, що входять до складу холдингу.

Новизна. Доведено, що для підприємств, які виконують у холдингу функції центрів витрат, показником результатів діяльності є не прибуток, а величина відхилень фактичних витрат від планових за бюджетом.

Практична значущість. Розроблені підходи можуть використовуватися власниками та менеджментом підприємств, які виконують у межах холдингів

функції центрів витрат. Запропонований метод оцінки економічних результатів на основі аналізу відхилень фактичних витрат від планових за бюджетом дозволяє виключити вплив чинників, на які підприємство не впливає безпосередньо.

Ключові слова: бюджетування, планування, контроль, аналіз, холдинг, економічні результати діяльності.

Література

1. Бюджетування в економічних системах: монографія / за ред. Ю. Г. Лисенко, В. М. Андрієнко. – Донецьк : Юго-Восток, 2009. – 360 с.
Budzhetuвання v ekonomichnykh systemakh : monohrafiia [Budgeting in economic systems : monograph] / za red. Yu. H. Lysenko, V. M. Andriienko. – Donetsk : Yuho-Vostok, 2009. – 360 p.
2. Дядечко Л. П. Бюджетування грошових коштів: сутність та роль в управлінні підприємствами: монографія / Л. П. Дядечко. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2008. – 251 с.
Diadechko L. P. Biudzhetuvannia hroshovykh koshtiv: sutnist ta rol v upravlinni pidpriemstvamy: monohrafiia [Budgeting funds: the nature and role in the management of enterprises: monograph] / L. P. Diadechko. – Donetsk : DonNUET, 2008. – 251 p.
3. Кузьмін О. Є. Бюджетування в системі управління організацією: теоретичні та прикладні засади : монографія / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник. – К. : Кондор, 2007. – 234 с.
Kuzmin O. Ye. Biudzhetuvannia v systemi upravlinnia orhanizatsiieiu: teoretychni ta prykladni zasady: monohrafiia [Budgeting in the system of organization management: theoretical and applied bases: monograph] / O. Ye. Kuzmin, O. H. Melnyk. – K. : Kondor, 2007. – 234 p.
4. Лук'янова В. В. Бюджетування витрат операційної діяльності: [монографія] / В. В. Лук'янова., О. В. Яковенко. – Хмельницький : ХНУ, 2011. – 225 с.
Lukianova V. V. Biudzhetuvannia vytrat operatsiinoi diialnosti [Budgeting expenditures by operating activities: monograph]: monohrafiia / V. V. Lukianova ., O. V. Yakovenko. – Khmelnytskyi : KhNU, 2011. – 225 p.
5. Чистов С. М. Державне регулювання економіки / С. М. Чистов – К. : КНЕУ, 2002. – 208с.
Chystov S. M. Derzhavne rehulivannia ekonomiky [State regulation of economy] / S. M. Chystov – K. : KNEU, 2002. – 208 p.